

Стручни рад
UDK 811.163.3

Андријана ПАВЛОВА (Скопје)

Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје
andrijana_pavlova@yahoo.com

ТЕШКОТО

(Учебник по македонски јазик за странци за почетно
рамниште од проф. д-р Симон Саздов)

*О тешкото! (...)
и првиот чекор по меката трева
е мирен и бавен...
(Бл. Конески)*

Учебникот *Тешкото* од проф. д-р Симон Саздов е дел од едицијата нови учебници по македонски јазик за странци, во издание на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Едицијата опфаќа учебници по македонски јазик за странци за сите три рамништа – почетно, средно и напреднато, вклучително и учебник по македонска литература – *Везилка*, што претставува вистинска новина во областа на дидактиката по македонскиот јазик како странски.

Четири учебници носат наслов по добропознатите поеми на бардот на македонската современа книжевност и втемелувачот на македонскиот литературен говорен и пишан јазик, на правописот и граматиката, Блаже Конески, и тоа: *Тешкото* (Саздов, 2019, 2022), *Лозје* (Алексова, 2019, 2022), *Златоврв* (Дучевска, 2019) и *Везилка* (Мојсова-Чепишевска, 2019, 2022). Секој од насловите симболично ја означува и намената на конкретниот учебник, суптилно упатувајќи на тежината на почетоците; стремежот за кроење и крунисување на знаењето, достигнувањето на врвот во јазикознанието и на расплетувањето на основните нишки во литературата.

Учебникот *Тешкото*, заедно со другите горенаведени учебници, за првпат беше објавен во 2019 година, а веќе во 2022 година, по исцрпување на примероците од првото издание, доживеа и второ издание.

Првите чекори во усвојувањето јазик се секогаш бавни и тешки, и, токму затоа, авторот, д-р Симон Саздов, кој е универзитетски професор, долгогодишен лектор на Семинарот и автор на многубројни книги, статии и наставни помагала од областа на македонскиот јазик и на македонскиот јазик како странски, потпирајќи се на своето богато и врвно искуство во научноистражувачката, во наставно-образовната и во учебникарската дејност и следејќи ги препораките и насоките од Заедничката европска референтна рамка на јазиците (2012), го осмислува и го конципира учебникот *Тешкото* на таков начин што содржините постапно и етапно го воведуваат изучувачот низ мрежата на основните комуникациски, јазични и културолошки модели и содржини.

Овој учебник е заснован на комбинација од комуникациски и од граматички метод и опфаќа основни пишани и говорни комуникациски модели: поздравување, претставување, барање и примање информации, опишување, прераскажување, изразување мислење, чувства, желби и интереси, пишување кратки форми – разгледници, пораки, писма итн. Иако дел од текстовите по тежина и по сложеност делумно го надминуваат основното рамниште, нивната примарна цел е им овозможат на изучувачите да ги развијат и да ги зајакнат и вештините читање и разбирање.

Учебникот се состои од 282 страници на кои се распослани 24 теми (лекции), и тоа: 1. Јас и ти; 2. Семејство; 3. Прашуваме; 4. Околу нас; 5. Има...; 6. Твојот дом; 7. Што прават луѓето?; 8. Јадење и пиење; 9. Дали...?; 10. Што купуваат луѓето?; 11. Што се случува?; 12. Опишување луѓе; 13. Колку чини?; 14. Преку годината; 15. Во минатото 1; 16. Околу светот; 17. Во минатото 2; 18. Како да стигнеш таму?; 19. Не смееш да го правиш тоа!; 20. Тело; 21. Добро, подобро, најдобро; 22. Слободно време; 23. Идни планови; 24. Чувства; Конечна проверка; Текстови за слушање; Дел со точни одговори.

Тематско-јазичните целини се состојат од едноставни текстови и дијалози, кои на почетокот се сосема куси, а понатаму, постепено стануваат пообемни. Низ текстовите и дијалозите, изучувачите се запознаваат со лексика и фрази што се употребуваат во секојдневното, учат поздрави, изрази на благодарност и учтивост, основни интеракциски и трансакциски шеми поврзани со споделување на најосновни лични и семејни информации, информации за временските услови и за непосредната околина, за домот, за секојдневните активности (работа, хоби, пазарување, одење во ресторан), потоа учат да опишуваат предмети и места, да зборуваат за минати настани итн. Темите се општи, секојдневни, со културолошки и информативни податоци од светот. Најголемиот дел од текстовите се наменети за читање, но има и текстови за слушање. За жал, учебникот

засега не располага со аудиоматеријали од текстовите за слушање, но таа задача, секако, може да ја изврши лекторот, односно наставникот. Исто така, учебникот не располага со посебен дел посветен на граматичките содржини, но тие се инкорпорираани во секоја целина и се предаваат суптилно или експлицитно, низ соодветни примери.

Освен тематско-јазичните целини, учебникот содржи и фонетски делови (правилен изговор на гласовите, зборовите, речениците), а особен интерес привлекуваат и вежбите во чиј фокус се феминитивите, антонимите, синонимите. Ваквиот вид вежби претставуваат новина во однос на претходните учебници по македонски јазик за странци за почетно рамниште.

Генерално, вежбите во *Тешкото* се забавни и игровите, имаат потенцијал да ги стимулираат и да ги да ги мотивираат изучувачите, да поттикнуваат размислување, креативност, имагинација. Има вежби и задачи од најразновиден карактер: дополнување, поврзување, прашања и одговори, избирање зборови со слично или различно значење, трансформација на реченици. Целта на овие задачи е вежбање и подобро усвојување на содржините, а преку тоа, соодветно на рамништето, се помага и развојот на фонолошките, правописните, правоговорните, граматичките, социолингвистичките и прагмалингвистичките компетенции и вештини кај изучувачите.

Секоја лекција завршува со дел Страници за учење (А–И), а во рамките на лекциите има и делови за утврдување и за проверка на знаењето.

Целта на *Тешкото* е да ги оспособи изучувачите да ги развијат вештините зборување, слушање, пишување, читање и разбирање и со тоа да им овозможи да се служат со јазикот во основни комуникациски и животни ситуации и за едноставно изразување на чувствата и на мислите.

Овој учебник, иако е пишуван првенствено за потребите на Летната школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, поточно за курсот по македонски јазик за семинаристите почетници, се разбира, би можел да биде погоден и соодветен и за индивидуална (за млади и возрасни кандидати заинтересирани за изучување на јазикот) и за институционална употреба (во странските лекторати по македонски јазик; во центрите за странски јазици во земјава и во странство) како учебно/наставно помагало.

Литература

- Алексова, Гордана (2019, 2022). *Лозје*. Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Скопје.
- Дучевска, Анета (2019). *Златоврв*. Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Скопје.
- *Заедничка европска референтна рамка за јазици: учење настава, оценување* (превод на CEFR) (2012). Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Мојсова-Чепишевска, Весна (2019, 2022). *Везилка*. Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Скопје.
- Саздов, Симон (2019, 2022). *Тешкото*. Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Скопје.